

▲ Dřenicý kříž za snížené hladiny pod Dřenicí je vyťahován na laně autojeřábu (rok 1990). Foto Jaroslav Vít.

Ponořené smírčí kříže

Stanislav Wieser, Karlovy Vary

Prastaré smírčí kříže mají své novodobé osudy, o kterých vypráví náš seriál. Některé z těch křížů zmizely, aniž by byly ukradeny nebo jinak přemístěny, jak bylo ukázáno v minulých článcích v Arnice. Tři z křížů na Chebsku dočasně zmizely ponořením. Pro děj ponoření se vybaví představa zmizení pod hladinou. Nejruznější předměty i velké objekty se noří také do země. Pro kamenné kříže smírčího typu, které z podstaty svého ztvárnění a umístění nejsou založeny na pevný podklad, je typické, že se propadají či pokládají se na terén. Tím daly podnět ke vzniku pověry, že po jejich ponoření bude odčiněna vina zločince, který se snažil o smír.

Pod hladinu vodní nádrže Jesenice, když byla v roce 1961 napouštěna, ponořil se kříž dnes stojící v Dřenicí u ohradní zdi kostela. Stával na západním okraji vsi u plaňkového plotu, jak jej v roce 1926 nakreslil dokumentátor památek Karel Šrámek. Když byla v roce 1990 snížena hladina nádrže kvůli opravám hráze, vynořil se kříž

z vody ležící a rozlomený. Tehdy jej ašský spolek zájemců o smírčí kříže pomocí autojeřábu vytáhl a po opravě postavil u kostela. Kříž vysoký 1,5 m (evid. č. 0651) patří k největším v naší oblasti a byl evidován již ve starších německých soupisech takových památek.

Podle velmi cenné dokumentace kreseb a akvarelů Karla Šrámka byly do katalogu zařazeny mnohé zmizelé kříže, mj. u Břízy (ev. č. 1103, výška 1,3 m) a u Dolních Dvůrů (ev. č. 0917, výška 1 m). Z kresby zhotovené v roce 1933 bylo patrné, že již tehdy byl kříž u Břízy ponořen až po ramena do země. Ves byla v poválečných letech opuštěna a po výstavbě vodní nádrže Skalka v roce 1964 zde vznikla chatová osada. Kříž však stával západně od vsi, kde jej neúnavní pátrači hledali ve značně proměněném terénu po výstavbě silnice ke hraničnímu přechodu. Až v roce 2001 po více než třicetiletém hledání mezi křovinami mohli s nadějí říci: „Tenhle kámen by mohl být kouskem

vyčnívající hlavy kříže.“ Kříž se ponořil kolmo do měkkého terénu někdejšího pole, až z něj vyčníval sotva 10 cm. Z jámy, vyhloubené kolem něj, byl vytažen na laně a osazen vedle ní na zpevněné dno nového výkopu.

Podobným úspěchem bylo u Dolních Dvůrů završeno hledání členů ašské Společnosti pro výzkum kamenných křížů. Při cestě z výročního setkání roku 2009 v Aši našla skupina Brojír, Svoboda, Slaběňáková a Dubín vyčnívající hlavu kříže nad starou cestou u nájezdu č. 164 silnice R6. V dubnu roku 2010 za velké účasti zájemců o smírčí kříže byl tento kříž vykopán z dávného odvalu zeminy, později zarostlého lesíkem.

Zcela jistě jsou podobně jako tyto tři kříže ponořeny některé další dosud nenalezené. ■

► Výkop kolem ponořeného kříže u Břízy.

▼ ► Odkrytá hlava kříže u Dolních Dvůrů a odkrytí stojícího kříže.

Všechny fotografie Stanislav Wieser.

